

Bizottsági háttéranyag készült a III/III-as törvénytervezethez a képviselőknek

A parlament nemzetbiztonsági bizottsága szerdán véglegesítette a volt belbiztonsági csoportfőnökség dokumentációjának kezelésére vonatkozó törvényjavaslatához Kőszeg Ferenc (SZDSZ) és Szokolay Zoltán (MDF) által kidolgozott bizottsági jelentést. Az anyagot a képviselők a hét végén kapják kézhez, hogy a benne foglaltak ismeretében fejthessék ki véleményüket. Kővér Lászlótól, a bizottság elnökétől kértünk információt.

— Mit tartalmaz és mire hívja föl a figyelmet a nemzetbiztonsági bizottság jelentése?

— Tulajdonképpen háttéranyag, s megvilágítja azokat az összefüggéseket, melyeket a törvényjavaslat elfogadása esetén a végrehajtáshoz mérlegelni szükséges. Történeti áttekintést ad az elmúlt rendszerben belpolitikai elnyomó funkciókat betöltő szervezetekről, azok átalakulásáról. Foglalkozik azoknak a kategóriáknak — szt-tiszt, hálózati személy, társadalmi segítő — értelmezésével, amelyek a törvénytervezetben előfordulnak. Kitér arra, hogy a volt III/III-as csoportra vonatkozó nyilvántartások milyen mértékben lelhetőek föl, illetve semmisültek meg 1989 végén. Mindezek kapcsán megpróbál következtetéseket megfogalmazni a dokumentáció hitelességére vonatkozóan, s választ adni a bizonyíthatósággal összefüggő kérdésekre. Végül is állást foglal abban, hogy mennyiben elégséges a törvénytervezet elfogadásához kizárólag a III/III-as anyagra korlátozni a vizsgálódást. Tisztázni kívánatos ugyanis, ha az elmúlt rendszer belső elhárítási mechanizmusát, apparátusát vizsgáljuk, korlátozható-e ez csak a III/III-asra.

— Felmerült esetleg, hogy más osztályok dokumentumaira is ki kell terjeszteni a vizsgálatot?

— Az legalábbis fölvetődött, hogy az egykori ügynökök kilétének felderítéséhez nem biztos, hogy csak a volt III/III-as ügyosztály anyagainak áttanulmányozására lenne szükség. A képviselőknek kell megítélniük és eldönteniük, hogy mi a célszerű eljárás.

— Megítélése szerint mennyire segítheti elő a törvényjavaslat megtárgyalását, a megnyugtató parlamenti döntést a bizottság által elkészített anyag?

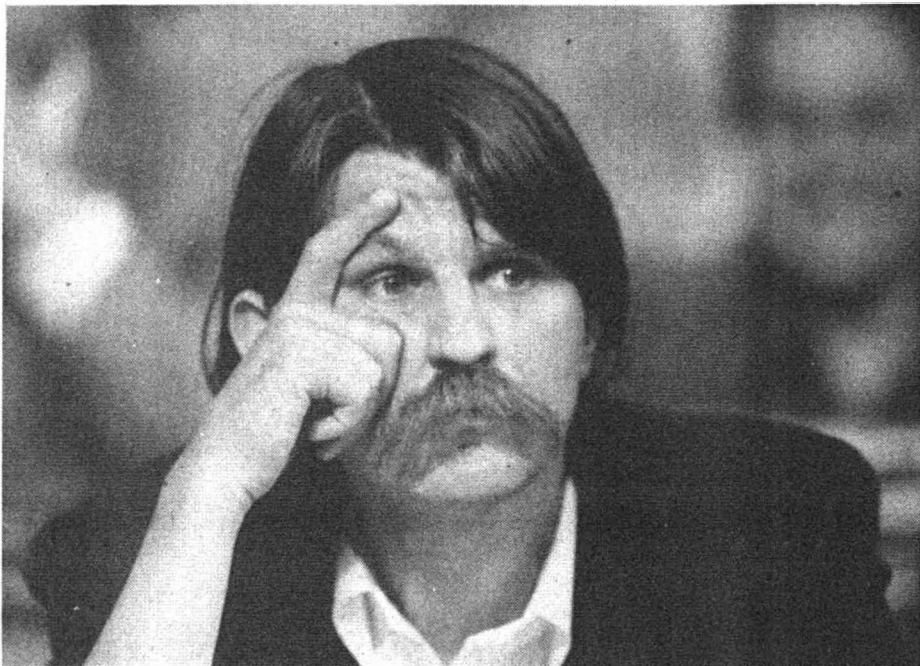
— A bizottságban is fölmerültek — igaz, meg lehetőségen óvatosan megfogalmazva — olyan vélemények, hogy vajon ez az anyag valóban segíti-e a képviselőket véleményük megfogalmazásában, vagy inkább elbizonytalanítja abban, hogy reálisan megítélik a törvénytervezet végrehajthatóságát. Mindenesetre a bizottság igyekezett megfelelni annak a funkciónak, amelyre „kitalálták”. Ennek megfelelően a legjobb lelkiismerete, tudása szerint próbálta föltárni azokat az adatokat, amelyek segíthetik az eligazodásban a képviselőket. Ha ez nem sikerült, úgy gondolom, arról nem a bizottság tehet, hanem a viszonyok a „hibásak”. Megítélésem szerint a törvényjavaslat tárgyalásakor nyilvánvalóan fölytetődnek majd morális szempontok, erre a belügyminiszter is utalt exposéjában, amikor kijelentette, hogy nagy hangsúlyt

vet a társadalom igazságérzetére. Másrészt viszont fölmerülnek politikai dilemmák is: mennyiben szolgálja e törvényjavaslat elfogadása a parlament demokrácia stabilizálását? Mennyiben kelt egyfelől politikai indulatokat, másfelől mennyire kelti egyesekben azt a benyomást, hogy sarokba szorítva bármit megtehetnek, s kalandorlépésekkel — gondolok itt az adatok illetéktelen nyilvánosságára hozására — esetleg destabilizálhatják a politikai intézményrendszert. Továbbá félok, hogy maga a vita olyan irányba fordul, amely önmagában is alkalmas lehet a parlament tekintélyének csorbítására. Végezetül vannak nemzetbiztonsági szempontok is. Mérlegelendő, hogy bizonyos funkciókat betöltő emberek mennyire zsarolhatók, s kényszerít-

Nagyon ügyelnie kell tehát a parlamentnek arra, hogy a számtalan rossz közül a legkisebbet válassza, nevezetesen azt, amelyiknek nincsenek helyrehozhatatlan következményei.

— Minduntalan fölmerül, hogy bizonyos anyagok megsemmisültek. Torgyán József, az FKGP elnöke viszont azt állította, hogy „vegytiszta eljárást” tud az ügynöklista valóságos személyeinek felderítésére. Ezzel kapcsolatban pedig egy sajátos vizsgálóbizottság felállítását javasolja majd „egy keddi napon”. Mi a véleménye erről, s Torgyán úr megkereste-e már a bizottságot?

— Régóta köztudomású, hogy itt jár közöttünk az új magyar Messiás, aki — legyen az a fiatalok lakásproblémája, vagy nemzeti létünk bármely alapkérdése — mindenre azonnal hathatós orvosságot tud ajánlani, s csupán a körülötte lévő „ostoba politikusok” nem hallgatják meg e jó tanácsokat, illetve nem valósítják meg az ő mindentudó receptjeit. Ugyanakkor persze azt gondolom, hogy Torgyán úrnak jogában áll javaslatokat tenni a tervezetben javasoltnál jobb módszerre. Tehát kíváncsian várom, hogy mindazok a dilemmák, amelyekkel a bizottság több mint

Kővér László

hetők bizonyos „szolgáltatásokra” különböző politikai vagy gazdasági erők részéről. Szintén bizottsági érdek, hogy mennyire destabilizálja a jelenleg működő, s alig újjászervezett szolgálatokat az a bizonytalanság, amelyet ennek a törvénytervezetnek a vitája, illetve a törvény végrehajtása kelthet. Úgy vélem, hogy tipikusan olyan problémával állunk szemben, amelynek nincs jó megoldása, viszont számtalan rossz megoldása létezik.

egy éve foglalkozik, milyen módon oldhatók föl. Noha eddig Torgyán József még nem kereste meg a bizottságot semmiféle javaslattal, információval, repesve várom azt a pillanatot, amikor megismerhetem azokat a válaszokat, melyeket a bizottság maga sem talált meg több mint egy év alatt.